

УДК 621.315.2

О.В. Бондаренко, Д.М. Степанов, О.М. Власов, А.Ф. Назаренко

Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова

кафедра волоконно-оптичних ліній зв'язку

E-mail: vols@onat.edu.ua**ДОСЛІДЖЕННЯ МЕХАНІЧНОЇ НАПРУГИ В ДІЕЛЕКТРИЧНОМУ
САМОНЕСУЧОМУ ВОЛОКОННО-ОПТИЧНОМУ КАБЕЛІ ПІД ДІЄЮ
РОЗТЯГУВАЛЬНИХ ЗУСИЛЬ ТА ТЕМПЕРАТУРИ****Анотація**

Бондаренко О.В., Степанов Д.М., Власов О.М., Назаренко А.С. Дослідження механічної напруги в діелектричному самонесучому волоконно-оптичному кабелі під дією розтягувальних зусиль та температури. Проведене дослідження механічної напруги в діелектричному самонесучому волоконно-оптичному кабелі з периферійним силовим елементом у виді арамідних ниток «Тварон» під дією розтягувальних зусиль та температури.

Ключові слова: діелектричний самонесучий волоконно-оптичний кабель, арамідні нитки, видовження кабелю, температурний коефіцієнт лінійного розширення, фіктивний модуль Юнга, фіктивна напруга кабелю.

Загальна постановка проблеми.

Технологічний розвиток кабельної промисловості обумовлює виробництво широкого спектру волоконно-оптичних кабелів (ВОК). Найбільш перспективними з них є повністю діелектричні ВОК (ADSS – All-Dielectric Self-Supporting Aerial Cable), які не підлягають дії електромагнітних полів та призначені, в основному, для повітряного підвішування. Такі ВОК містять у собі силові елементи, що дозволяють витримувати кабелю задані механічні та фізико-кліматичні навантаження. Як правило, в конструкції такого кабелю в якості силових елементів використовуються діелектричні центральний та периферійний силові елементи (ЦСЕ, ПСЕ). Перший виробляється зі склопластикового стержня, а другий – з арамідних ниток («Тварон» або «Кевлар»).

Вибір конструкції такого діелектричного самонесучого волоконно-оптичного кабелю (ДСВОК), що повинна забезпечувати задані значення параметрів передавання (затухання та дисперсію сигналу), механічну стійкість та надійність роботи всієї повітряної волоконно-оптичної лінії передавання, ведеться, в першу чергу, за результатами розрахунків її механічної міцності. Призначенням такої конструкції ДСВОК є забезпечення для оптичного волокна умов, при яких стан ОВ не переходить у режим анізотропії. Робота ОВ, що розміщується у ВОК, в ізотропному режимі забезпечує стабільність коефіцієнту заломлення n серцевини ОВ, а отже і стабільність параметрів передавання (коефіцієнта затухання та дисперсії сигналу). Останнє досягається використанням конструкції ДСВОК, що виключає навантаження на ОВ при дії механічних та фізико-кліматичних чинників.

У роботах [1, 2] проведені розробка методу розрахунку механічної стійкості ДСВОК до розтягувальних зусиль і методу визначення механічної міцності ДСВОК з використанням виразів фіктивних температурного коефіцієнта лінійного розширення (ТКЛР) α_0 та модуля Юнга $E_{\text{фДСВОК}}$ кабелю.

У [1] відмічено, що зміна температури по різному впливає на конструктивні елементи ДСВОК, викликаючи появу додаткових температурних напруг розтягу або стискання. Це

пояснюється тим, що ТКЛР елементів ДСВОК, крім ПСЕ, є позитивний, а ТКЛР ПСЕ у виді арамідних ниток є від'ємний. Але аналіз та дослідження напруг ДСВОК в залежності від типу арамідних ниток ПСЕ, видовження кабелю та зміни температури у ДСВОК в [1] не проводились.

Мета дослідження.

Метою даної роботи є проведення дослідження механічних напруг у ДСВОК в залежності від типу арамідних ниток, видовження кабелю та зміни температури.

Розв'язання задачі та результати дослідження.

Для розв'язання поставленої задачі були прийняті наступні припущення:

1. В якості ПСЕ в ДСВОК використовуються арамідні нитки «Тварон»;
2. Враховуючи, що скручення арамідних ниток в повиві ПСЕ призводить до зменшення напруги в них приблизно на 1,2 % при кроці та радіусі скрутки відповідно 100 мм та 2,5 мм відносно їх прямолінійного розміщення вздовж вісі ВОК, то видовження арамідних ниток було прийнято рівним видовженню ДСВОК.

Як вказувалося вище, в якості ПСЕ в ДСВОК, загальна конструкція якого наведена на рис. 1, використовують, наприклад, арамідні нитки «Тварон» (типи D2200 та D1052) або «Кевлар».

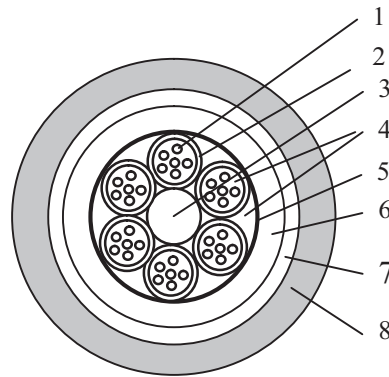

Рисунок 1 – конструкція діелектричного самонесучого оптичного кабелю:
1 – ОВ; 2 – трубка модуля; 3 – ЦСЕ; 4 – заповнюючі компаунди; 5 – скріплюючий елемент; 6 – ПЕ оболонка; 7 – ПСЕ; 8 – захисний шланг з ПЕ

Згідно з [1] завдяки від'ємному значенню ТКЛР периферійного силового елемента у виді арамідних ниток суттєво змінюється ТКЛР всього ДСВОК. Таким чином, при зміні температури видовження ДСВОК не дорівнює видовженню кожного елемента, і тому в елементах виникають різні напруги.

Згідно до закону Гука, який пов'язує механічну напругу та деформацію пружного тіла, напругу в арамідних нитках тільки за рахунок механічних навантажень (видовження кабелю) при нормальних умовах (20 °С) можна визначити за формулою

$$\sigma_{ан} = E_{ан} \varepsilon_{к}, \quad (1)$$

де $\sigma_{ан}$ – механічна напруга арамідних ниток при нормальних умовах, кг/мм²; $E_{ан}$ – модуль Юнга арамідних ниток, кг/мм²; $\varepsilon_{к}$ – відносне видовження кабелю.

Додаткова механічна напруга $\sigma'_{ан}$ в арамідних нитках, що виникає тільки за рахунок зміни температури визначається за формулою

$$\sigma'_{ан} = (\alpha_{ан} - \alpha_0)(t - 20)E_{ан}, \quad (2)$$

де $\alpha_{ан}$ – ТКЛР арамідних ниток, 1°С⁻¹; α_0 – ТКЛР ДСВОК, 1°С⁻¹; t – температура кабелю, °С.

Температурний коефіцієнт лінійного розширення кабелю α_0 розраховується за

формулою

$$\alpha_0 = \frac{\alpha_{\text{ан}} E_{\text{ан}} S_{\text{ан}} + \sum_{i=1}^{n-1} \alpha_i E_i S_i}{E_{\text{ан}} S_{\text{ан}} + \sum_{i=1}^{n-1} E_i S_i} \quad (3)$$

де $S_{\text{ан}}$, S_i – площа поперечного перетину відповідно арамідних ниток ПСЕ та усіх інших елементів кабелю, мм^2 ; α_i – ТКЛР i -го елемента кабелю, 1°C^{-1} ; E_i – модуль Юнга i -го елемента кабелю, кг/мм^2 ; n – число елементів кабелю, які приймають механічне навантаження.

Дійсна напруга арамідних ниток ПСЕ ДСВОК дорівнює алгебраїчній сумі механічних напруг при заданій величині видовження кабелю та температурних напруг:

$$\sigma_{\text{ан.д}} = \sigma_{\text{ан}} + \sigma'_{\text{ан}} = E_{\text{ан}} \varepsilon_{\text{к}} + (\alpha_{\text{ан}} - \alpha_0)(t - 20)E_{\text{ан}} \quad (4)$$

Згідно [2] механічні напруги в кожному елементі ДСВОК різні і розподіляються пропорційно модулям пружності відповідних матеріалів, тому при конструюванні ДСВОК необхідно вибирати елементи та їх матеріали так, щоб розтягувальне зусилля у всіх арамідних нитках було зкомпенсоване розтягувальним зусиллям в усіх інших елементах. Для спрощення розрахунків параметрів кабелю користуються умовною фіктивною механічною напругою, віднесеною до всього кабелю. Для визначення фіктивної механічної напруги кабелю $\sigma_{\text{фДСВОК}}$ потрібно виходити з припущення 2, що $\varepsilon_{\text{к}} = \varepsilon_{\text{ан}}$.

Враховуючи наведену рівність можна записати, що

$$\frac{\sigma_{\text{фДСВОК}}}{E_{\text{фДСВОК}}} = \frac{\sigma_{\text{ан.д}}}{E_{\text{ан}}} \quad (5)$$

де $E_{\text{фДСВОК}}$ – фіктивний модуль Юнга ДСВОК, кг/мм^2 .

Згідно до [1] $E_{\text{фДСВОК}}$ виражається у вигляді

$$E_{\text{фДСВОК}} = \frac{\sum_{i=1}^n E_i S_i}{\sum_{i=1}^n S_i} = \frac{E_{\text{ан}} S_{\text{ан}} + \sum_{i=1}^{n-1} E_i S_i}{S_{\text{ан}} + \sum_{i=1}^n S_i} \quad (6)$$

Фіктивну механічну напругу конструкції ДСВОК $\sigma_{\text{фДСВОК}}$ можна визначити за значенням допустимої механічної напруги в арамідних нитках

$$\sigma_{\text{фДСВОК}} = \left\{ \sigma_{\text{ан}} + (\alpha_{\text{ан}} - \alpha_0)(t - 20)E_{\text{ан}} \right\} \frac{E_{\text{фДСВОК}}}{E_{\text{ан}}}, \quad (7)$$

або $\sigma_{\text{фДСВОК}} = \left\{ \varepsilon_{\text{к}} + (\alpha_{\text{ан}} - \alpha_0)(t - 20) \right\} E_{\text{фДСВОК}}$.

Використовуючи формули (1) і (2) в роботі проведені розрахунки значення механічних напруг в арамідних нитках «Тварон» типів D2200 та D1052, що використовуються у конструкції ДСВОК, $\sigma_{\text{ан}}$ при $t = 20^\circ \text{C}$ за рахунок механічного видовження ДСВОК від 0 % до 1 % та $\sigma'_{\text{ан}}$ при змінах температури від -40°C до $+70^\circ \text{C}$. Розрахунки проведені для ДСВОК типу ОКЛ-3-Д2А-3×4Е, в якому було прийнято, що: діаметр оптичного модуля (ОМ) $d_{\text{ОМ}} = 2,5$ мм, товщина трубки ОМ $t_{\text{ОМ}} = 0,35$ мм, товщина оболонки кабелю $\Delta_{\text{об}} = 0,8$ мм, діаметр кабелю $D_{\text{к}} = 14,3$ мм, ЦСЕ – склопластиковий стержень з ТКЛР $\alpha_{\text{с}} = 6,6 \cdot 10^{-6} 1^\circ \text{C}^{-1}$, ПСЕ – повив з 18 арамідних ниток типу «Тварон D1052 8050» з $\alpha_{\text{ан}} = -3 \cdot 10^{-6} 1^\circ \text{C}^{-1}$. Результати розрахунків напруг в арамідних нитках ПСЕ наведені в табл. 1 і табл. 2 відповідно.

Таблиця 1 – Розрахункові значення механічної напруги в арамідних нитках $\sigma_{ан}$, кг/мм², при $t = 20$ °С за рахунок механічного видовження ДСВОК

Тип ниток «Тварон»		Модуль пружності, $E \cdot 10^3$, Н/мм ²	Механічна напруга в арамідних нитках $\sigma_{ан}$, кг/мм ²					
			Видовження кабелю ε_k , %					
			0	0,2	0,4	0,6	0,8	1,0
D2200	1210	115	0	23,45	46,89	70,34	93,78	117,23
	1610	110	0	22,43	44,85	67,28	89,70	112,13
	2420	108	0	22,02	44,04	66,06	88,07	110,09
	3220	108	0	22,02	44,04	66,06	88,07	110,09
	8050	104	0	21,20	42,41	63,61	84,81	106,01
D1052	1610	112	0	22,83	45,67	68,50	91,34	114,17
	2420	107	0	21,81	43,63	65,44	87,27	109,07
	3220	107	0	21,81	43,63	65,44	87,27	109,07
	8050	104	0	21,20	42,41	63,61	84,81	106,01

Таблиця 2 – Розрахункові значення величини зміни напруги в арамідних нитках $\sigma'_{ан}$, кг/мм², при різних температурах

Тип ниток «Тварон»		Модуль пружності, $E \cdot 10^3$, Н/мм ²	Зміни напруги в арамідних нитках $\sigma'_{ан}$, кг/мм ²						
			Температура t , °С						
			-40	-20	0	+20	+40	+60	+70
D2200	1210	115	7,02	4,67	2,34	0	-2,34	-4,67	-5,85
	1610	110	6,71	4,47	2,24	0	-2,24	-4,47	-5,59
	2420	108	6,58	4,39	2,20	0	-2,20	-4,39	-5,49
	3220	108	6,58	4,39	2,20	0	-2,20	-4,39	-5,49
	8050	104	6,34	4,23	2,12	0	-2,12	-4,23	-5,29
D1052	1610	112	6,83	4,55	2,27	0	-2,28	-4,55	-5,69
	2420	107	6,53	4,35	2,18	0	-2,18	-4,35	-5,44
	3220	107	6,53	4,35	2,18	0	-2,18	-4,35	-5,44
	8050	104	6,34	4,23	2,12	0	-2,12	-4,23	-5,29

В якості прикладу по формулам (3), (6), (7) були розраховані значення фіктивних ТКЛР, модуля Юнга та механічної напруга $\sigma_{фДСВОК}$ ДСВОК при видовженні кабелю 0; 0,4; 1 % та різному числу ниток типу «Тварон D1052 8050» в ПСЕ. Результати розрахунків наведені на рис. 2. та табл. 3.

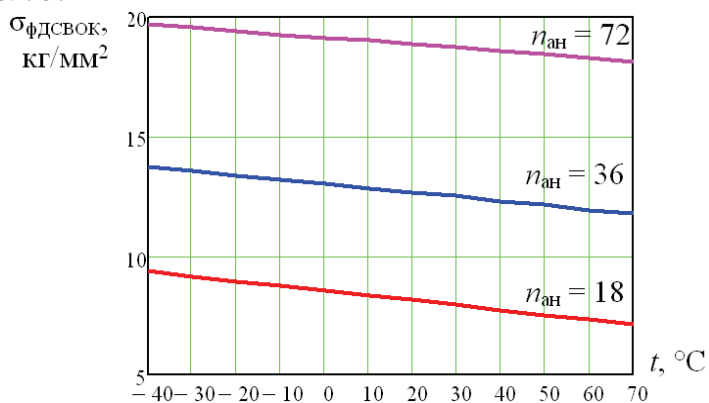

Рисунок 2 – Графік залежності фіктивної механічної напруги ДСВОК $\sigma_{фДСВОК}$ від зміни температури t , числа арамідних ниток типу «Тварон D1052 8050» в ПСЕ та видовженні кабелю на 0,4 %

Таблиця 3 – Розрахункові значення фіктивної механічної напруги ДСВОК $\sigma_{\text{фДСВОК}}$, кг/мм², в залежності від механічного видовження ДСВОК, температури кабелю та кількості арамідних ниток типу «Тварон D1052 8050» в повиві

Видовження ДСВОК ε_k , %	Кількість арамідних ниток $n_{\text{ан}}$ в ПСЕ	Фіктивна механічна напруга ДСВОК $\sigma_{\text{фДСВОК}}$, кг/мм ²						
		Температура t , °C						
		-40	-20	0	+20	+40	+60	+70
0	18	1,21	0,81	0,41	0	-0,41	-0,81	-1,01
	36	1,05	0,70	0,35	0	-0,35	-0,70	-0,88
	72	0,83	0,56	0,28	0	-0,28	-0,56	-0,69
0,4	18	9,33	8,93	8,52	8,12	7,71	7,31	7,11
	36	13,69	13,34	13,00	12,64	12,29	11,94	11,76
	72	19,67	19,41	19,13	18,85	18,57	18,30	18,15
1,0	18	21,51	51,1	20,70	20,29	19,89	19,49	19,28
	36	32,65	32,30	31,95	31,60	31,30	30,90	30,72
	72	47,96	47,68	47,40	47,12	46,85	46,57	46,43

Як видно з результатів проведених розрахунків, дійсно, за законом Гука механічна напруга в ДСВОК буде збільшуватися пропорційно величині видовження кабелю. При підвищенні температури навантаження в арамідних нитках зменшується, а при зниженні – збільшується, тобто буде порушуватися умова рівноваги навантажень між конструктивними елементами ДСВОК, що приведе до появи надлишкових напруг (розтягу або стискання) кабелю. Розрахунок фіктивної напруги ДСВОК показує, що зміна кількості арамідних ниток у ПСЕ призводить до зміни ТКЛР кабелю, що змінює допустиму механічну напругу ДСВОК.

Висновки.

1. В даній роботі проведений аналіз напруги в арамідних нитках «Тварон» типів D2200 та D1052 периферійного силового елемента ДСВОК в залежності від механічного видовження запропонованої конструкції, температури кабелю та кількості ниток в ПСЕ.

2. В результаті аналізу досліджень встановлено, що при видовженні кабелю до 1 % та дії температури від -40 °C до +70 °C порушується умова рівноваги між елементами кабелю, що викликає розтягування ДСВОК при від'ємних температурах та стискання при додатних температурах.

3. Збільшенні кількості арамідних ниток в повиві ПСЕ призводить до більшої допустимої напруги в ДСВОК у всьому діапазоні температур при видовженні. Зміна величини напруги в ДСВОК в діапазоні температур (-40...+70) °C від кількості арамідних ниток кабелю при нормальних умовах коливається в межах: для 18 арамідних ниток – (+15...-10) %, для 36 – (+8,7...-5) %, для 72 – (+4...-3) %.

4. Проведений аналіз фіктивної механічної напруги в арамідних нитках та ДСВОК для різних видовжень кабелю та температур експлуатації дозволить оптимізувати вибір ПСЕ при конструюванні ДСВОК, розв'язувати рівняння ланцюгової лінії та розраховувати стрілу провисання при підвішуванні ДСВОК.

Література

1. Бондаренко О.В. Метод определения температурного коэффициента линейного расширения и модуля Юнга диэлектрического оптического кабеля / О.В. Бондаренко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Електротехніка і енергетика. – 2009. – Вип. № 9 (158). – С. 25 – 29.

2. Бондаренко О.В. Розробка методу розрахунку стійкості діелектричних оптичних кабелів до розтягуючих навантажень / О.В. Бондаренко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Обчислювальна техніка та автоматизація. – 2009. – Вип. 17 (148). – С. 64 – 68.

Надійшла до редакції:
01.02.2011

Рекомендовано до друку:
д-р техн.наук, проф. Скобцов Ю.О.

Abstract

Bondarenko O.V., Stepanov D.M., Vlasov O.M., Nazarenko A.F. Research of mechanical tension in dielectric self-supporting fiber optic cable under the influence of stretching efforts and temperature. Research of mechanical tension in dielectric self-supporting fiber optic cable with peripheral power element in the type of aramid filaments of «Twaron» under the action of stretching efforts and temperature.

Keywords: dielectric self-supporting fiber optic cable, aramid filaments, stretching efforts of cable, temperature coefficient of linear expansion, fictitious Yung module, fictitious tension of cable.

Аннотация

Бондаренко О.В., Степанов Д.М., Власов О.М., Назаренко А.Ф. Исследование механического напряжения в диэлектрическом самонесущем волоконно-оптическом кабеле под действием растягивающих усилий и температуры. Проведено исследование механического напряжения в диэлектрическом самонесущем волоконно-оптическом кабеле с периферийным силовым элементом в виде арамидных нитей «Тварон» под действием растягивающих усилий и температуры.

Ключевые слова: диэлектрический самонесущий волоконно-оптический кабель, арамидные нити, удлинение кабеля, температурный коэффициент линейного расширения, фиктивный модуль Юнга, фиктивное напряжение в кабеле.

© Бондаренко О.В., Степанов Д.М., Власов О.М., Назаренко А.Ф., 2011